

Instrukce

Služba autority a poslušnost

Faciam tuam, Domine, requiram

ÚVOD

Rozjasni svou tvář, a budeme spaseni (Ž 80[79], 4)

Zasvěcený život jako svědectví o hledání Boha

1. „*Faciam tuam, Domine, requiram*“: Hospodine, hledám tvou tvář (Ž 27[26], 8). Jako poutník hledající smysl života, ponořený do velkého tajemství, které jej obklopuje, člověk vsutku – byť mnohdy nevědomky – hledá Pánovu tvář. „Ukaž mi své cesty, Hospodine, a pouč mě o svých stezkách“ (Ž 25[24], 4): nikdo nemůže nikdy odejmout ze srdce lidské osoby hledání toho, o němž bible říká: „on je všechno“ (Sir 43, 27), a cest, které k němu vedou.

Zasvěcený život, jehož posláním je ukazovat v církvi a ve světě charakteristické rysy Ježíšova života – čistotu, chudobu a poslušnost,¹ rozkvétá právě na základě hledání Pánovy tváře a cest vedoucích k němu (srov. Jan 14, 4-6). Toto hledání vede ke zkušenosti pokoje – „a jeho vůle pokoj náš je stálý“² – i ke každodenní námaze, protože Bůh je Bohem a jeho cesty a myšlenky nejsou často našimi cestami a myšlenkami (srov. Iz 55, 8). Zasvěcená osoba tak vydává radostné a zároveň náročné svědectví o trvalém hledání Boží vůle a snaží se k tomu využívat všechny dostupné prostředky, které jí pomáhají poznat a plnit Boží vůli.

Zde nachází svůj význam také řeholní komunita, společenství (communio) zasvěcených osob zavazujících se společně hledat a plnit Boží vůli: je to komunita bratří a sester sice s různými úkoly, ale stejným cílem a společnými emocemi. A zatímco *všichni* v komunitě jsou voláni k hledání toho, v čem má Bůh zalíbení, a k poslušnosti vůči Bohu, *někteří* jsou voláni k tomu, aby – obvykle na určený, vymezený čas – zastávali specifickou službu: být znamením jednoty a prostředníkem jak v komunitním hledání, tak i v individuálním i společném plnění Boží vůle. Právě toto je posláním autority.

Cesta ke svobodě

2. Kultura západní společnosti, která je silně zaměřena na jednotlivce, přispěla k většímu respektování důstojnosti lidské osoby a měla pozitivní vliv na jeho svobodný rozvoj a autonomii.

Uznání hodnoty lidské osoby je jedním z charakteristických znaků současné doby i darem Boží prozřetelnosti a vede ke hledání nových způsobů chápání autority a vztahu k ní. Zároveň je však třeba nezapomínat na to, že tendence přetvořit svobodu ve svévoli a autonomii v nezávislost na Tvůrci a na vztazích s ostatními je určitou formou modloslužby, která neosvobozuje, ale zotročuje.

Lidé věřící v Boha Abraháмова, Izákova a Jakubova, v Boha Ježíše Krista, musí v takové situaci usilovat o osobní vysvobození z každé formy modloslužby. Inspiraci mohou najít ve zkušenosti exodu: cesty ke svobodě, která je přechodem od obvyklého způsobu myšlení ke svobodě spjaté s přilnutím k Pánu, od přijímání jednostranných kritérií posuzování k cestám vedoucím do společenství (communio) s Bohem živým a pravým.

Cestu exodu ukazuje oblak Ducha svatého, jasný či tmavý, a i když se někdy zdá, že se tato cesta ztrácí na stezkách nemajících smysl, jejím cílem je oblažující niterné spojení s Božím srdcem: „Nesl jsem vás na orlích křídlech a dovedl vás k sobě.“ (Ex 19, 4) Skupina otroků dochází ke svobodě, aby se mohla stát svatým lidem, znalým radosti ze svobodné služby Bohu. Události exodu jsou vzorem provázejícím celé biblické dějiny i prorockou předzvěstí pozemského života Ježíše, který nás stále vysvobozuje z otroctví ke svobodě cestou poslušnosti vůči prozřetelné vůli Otcově.

¹ Srov. JAN PAVEL II. *Posynodální apoštolská exhortace Vita consecrata* (25. března 1996), č. 1.

² DANTE ALIGHIERI. *Božská komedie. Ráj*, Zpěv třetí, 85.

Adresáti, poslání a omezení dokumentu

3. Kongregace pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života během předchozího plenárního zasedání konaného 28.–30. září 2005 věnovala pozornost tématu praxe autority a poslušnosti v zasvěceném životě. Bylo na něm konstatováno, že toto téma vyžaduje hlubší reflexi, především reflexi důvodů změn, které nastaly v životě celých institutů i jejich komunit v posledních letech, ve světle nedávných dokumentů učitelského úřadu týkajících se obnovy zasvěceného života.

Plodem zmíněného plenárního zasedání i následné reflexe vedené tímto dikastériem je zde předložená instrukce určená členům institutů zasvěceného života žijícím bratrským životem v komunitách, tedy všem mužům i ženám, kdo jsou členy řeholních institutů, i členům společnosti apoštolského života, kteří vedou obdobný způsob života. Také ostatní zasvěcené osoby z ní mohou – v závislosti na svém způsobu života – čerpat užitečné podněty. Všem, kdo jsou povoláni ke svědectví o Božím prvenství svobodnou poslušností jeho svaté vůli, chce tento dokument nabídnout pomoc a povzbuzení k radostnému životu ze svého „ano“, které dali Pánu.

Při zpracovávání tématu této instrukce jsme si dobře vědomi toho, že toto téma má mnoho souvislostí a že v bohatosti forem zasvěceného života dnes existuje nejen mnoho charismatických programů a misionářských děl, ale také mnoho různých způsobů řízení a výkonu poslušnosti, často pod vlivem rozmanitých kulturních podmínek.³ Musí být brány v úvahu rovněž rozdíly, které charakterizují – také v psychologické oblasti – ženské a mužské komunity. Nadto je nutné uvážit novou problematiku, kterou pro vykonávání autority kladou různé formy misijní spolupráce, zvláště s laiky. Také rozdílný důraz, jaký je v rozličných řeholních institutech kladen na místní a ústřední autoritu, určuje různé způsoby praxe autority a poslušnosti. Není nakonec opomenuto, že celá tradice zasvěceného života spatřuje v „synodální“ roli generální kapituly (nebo analogického shromáždění) nejvyšší autoritu institutu,⁴ na kterou musí brát zřetel všichni členové, na prvním místě představení.

K tomu přistupuje skutečnost, že v těchto letech se změnil způsob vnímání a realizace autority a poslušnosti, a to jak v církvi, tak ve společnosti. Má to spojitost mimo jiné s vědomím *hodnoty každé osoby* – jejího povolání i nadání v oblasti intelektuální, afektivní a duchovní, její svobody a schopnosti navazovat vztahy; s centrální úlohou *spirituality společenství (communio)*⁵ a cenění si prostředků pomáhajících ji žít; se změněným, méně individualistickým chápáním poslání spojeným se *sdílením* se všemi členy Božího lidu a z toho vyplývajícími formami konkrétní spolupráce.

Při sledování některých prvků vlivu současné kultury je třeba mít na paměti, že touha po *seberealizaci* se často může dostat do konfliktu s *komunitními projekty*; snaha o *osobní naplnění* jak v materiální, tak v duchovní rovině může ztěžovat úplné odevzdání službě cestou společného poslání; *příliš subjektivní pojetí* charismatu i apoštolské služby může oslabit spolupráci a bratrské sdílení.

Nelze vyloučit, že v některých prostředích převažují opačné problémy vyplývající z pojetí vztahů směřujícího spíše ke kolektivismu a přehnané uniformitě, což vede k nebezpečí poškození rozvoje a odpovědnosti jednotlivců. Není snadné nalézt vyrovnanost mezi jednotlivcem a komunitou, a tedy také mezi autoritou a poslušností.

Instrukce nechce pojednat o všech otázkách vyplývajících z výše zmíněných okolností a pojetí. Tyto skutečnosti zůstanou tak řečeno v základu zde uvedených reflexí a podnětů. Hlavním úmyslem instrukce je potvrzení toho, že poslušnost a autorita, byť realizované různými způsoby, mají vždy specifický vztah ke Kristu Pánu, poslušnému Služebníkovvi. Kromě toho chce instrukce být pomocí pro autoritu v jejím trojím poslání: život jednotlivých osob z jejich vlastního zasvěcení (*první část*), vytváření bratrské komunity (*druhá část*) a účast na společném poslání (*třetí část*).

³ Srov. KONGREGACE PRO INSTITUTY ZASVĚCENÉHO ŽIVOTA A SPOLEČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA. *Instrukce Spojila nás v jedno Kristova láska [Congregavit nos in unum Christi amor]* (2. února 1994), č. 5; POSVÁTNÁ KONGREGACE PRO ŘEHOVNÍKY A SEKULÁRNÍ INSTITUTY. *Instrukce Podstatné prvky nauky církve o řeholním životě [Elementi essenziali dell'insegnamento della Chiesa sulla vita religiosa]* (31. května 1983), č. 21.

⁴ Srov. *Kodex kanonického práva*, kán. 633 § 1; *Vita consecrata*, č. 42.

⁵ Srov. JAN PAVEL II. *Apoštolský list Novo millennio ineunte* (6. ledna 2001), č. 43–45; *Vita consecrata*, č. 46. 50.

Zde uvedené úvahy a podněty navazují na dokumenty, které byly v těchto nesnadných letech průvodci na cestě zasvěceného života, především instrukce *Potissimum institutioni*⁶ z r. 1990 a *Congregavit nos in unum Christi amor*⁷ z r. 1994, posynodální apoštolskou exhortaci *Vita consecrata*⁸ z r. 1996 a instrukci *Ripartire da Cristo*⁹ z r. 2002.

1. ČÁST

ZASVĚCENÍ A HLEDÁNÍ BOŽÍ VŮLE

„Abychom mu po vysvobození mohli sloužit ve svatosti a spravedlnosti“ (srov. Lk 1, 74-75)

Koho hledáme?

4. Prvních učedníků, kteří se ještě nejistě a s pochybnostmi vydali na cestu následování nového *Rabbi*, se Ježíš ptá: „Co byste chtěli?“ (Jan 1, 38); jinak řečeno: co hledáte? Z této otázky můžeme vyčíst jiné, zásadní otázky: Co hledá tvé srdce? O co usiluješ? Hledáš sebe sama, nebo Pána, svého Boha? Chceš dosáhnout naplnění svých přání, anebo přání toho, který učinil tvé srdce a chce ho učinit takovým, jak je vidí a zná jen on? Necháváš se přitahovat jen věcmi, které pomíjejí, nebo hledáš toho, který nepomíjí? Sv. Bernard se ptá: „Pane, náš Bože, čemu se máme věnovat na této zemi, která je ti tak nepodobná? Od východu slunce až na jeho západ vidím lidi spoutané starostmi tohoto světa: někteří hledají bohatství, jiní výhody, jiní zas věhlas.“¹⁰

„Hospodine, hledám tvou tvář“ (Ž 27[26], 8) – to je odpověď člověka, který došel k pochopení jedinečnosti a velkoleposti Božího tajemství a suverenity jeho svaté vůle; ale je to také odpověď – byť pouze nevyslovená a nevyjasněná – každého lidského tvora hledajícího pravdu a štěstí. *Quaerere Deum* [hledání Boha] bylo od počátku záměrem každé bytosti prahoucí po absolutnu a věčnosti. Mnozí dnes mají tendenci považovat každou formu závislosti za ponižující; k postavení tvora však náleží závislost na jiném Bytí a také – vzhledem k potřebě vztahů – na ostatních tvorech.

Věřící člověk hledá Boha živého a pravého, počátek a cíl všech věcí, Boha ne podle vlastních představ a vlastní podoby, ale Boha, který nás učinil k svému obrazu a podobě, Boha zjevujícího svou vůli a cesty, které k němu vedou: „Ukážeš mi cestu k životu, u tebe je hojná radost, po tvé pravici je věčná slast“ (Ž 16[15], 11).

Hledat Boží vůli znamená hledat vůli naplněnou přátelstvím a přízní vůči nám, žíznicí po naplnění našeho bytí, ale především toužící po svobodné odpovědi naší lásky na jeho lásku, abychom se tak mohli stát nástroji jeho božské lásky. Na takové *via amoris* [cestě lásky] se rozvíjí květ naslouchání a poslušnosti.

Poslušnost jako naslouchání

5. „Slyš, můj synu“ (Přisl 1, 8). Poslušnost je především postojem dítěte. Je to způsob naslouchání, který mohou prokazovat svému otci pouze děti, neboť toto naslouchání je prozářeno jistotou, že otec dává svým dětem pouze dobré věci, a proniknuté tou důvěrou, která vede děti k přijetí otcovy vůle s jistotou, že je to k jejich dobru.

To ještě daleko víc platí pro náš vztah k Bohu. Své plnosti vskutku docházíme pouze v míře, nakolik přijímáme za svůj ten plán, s nímž on nás stvořil ve své otcovské lásce. Poslušnost je tedy jedinou cestou, která vede lidskou osobu, rozumnou a svobodnou bytost, k jejímu naplnění. Když lidská osoba říká „ne“ Bohu, staví se mimo Boží plán, umenšuje sebe sama a odsuzuje se k pádu.

Poslušnost Bohu je cestou růstu, a tím i osobní svobody, když souhlasí s přijetím plánu neboli vůle odlišné od své vlastní, která nejenže neponižuje ani neumenšuje, ale naopak je základem lidské důstojnosti. Svoboda je tak také zároveň cestou poslušnosti, protože je poslušností dítěte vůči Otcovu plánu a jí věřící člověk realizuje svou bytostnou svobodu. Je zřejmé, že taková svoboda vyžaduje radostné přijetí toho, že jsme dětmi, protože pouze syn a dcera se mohou svobodně svěřit do rukou Otce, jako to učinil Boží Syn Ježíš, který se zcela odevzdal Otcovi: A když se ve svém

⁶ KONGREGACE PRO INSTITUTY ZASVĚCENÉHO ŽIVOTA A SPOLEČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA. *Instrukce Potissimum institutioni* (2. února 1990), zvláště č. 15. 24–25. 30–32.

⁷ Zvláště č. 47–52.

⁸ Zvláště č. 42–43. 91–92.

⁹ KONGREGACE PRO INSTITUTY ZASVĚCENÉHO ŽIVOTA A SPOLEČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA. *Instrukce Znovu začít od Krista [Ripartire da Cristo]* (19. května 2002), zvláště č. 7 a 14.

¹⁰ SV. BERNARD. *De diversis*, 42, 3. In: *PL* 183, 662B.

utrpení vydal do rukou Židů, velekněží, nepřátelského davu a těch, kdo ho bičovali a ukřižovali, udělal to proto, aby bylo zcela zřejmé, že každá skutečnost nachází svůj pravý význam díky naprosté věrnosti vůči spasitelnému záměru Otce, jenž – jak připomíná sv. Bernard – „nemá zalíbení ve smrti, ale ve svobodné vůli toho, který umírá“.¹¹

„Slyš, Izraeli“ (Dt 6, 4)

6. Pro Boha je Izrael dítětem, lidem, který si vyvolil, kterého zrodil a kterému dal růst, kterého vedl za ruku, zvedal ke své tváři a učil chodit (srov. Oz 11, 1-4) a kterému stále dával na důkaz své nejvyšší přízně své slovo, i když tento lid nenaslouchal vždy jeho slovu anebo na ně pohlížel jako na břímě – na „zákon“. Celý Starý zákon je pozváním k naslouchání, a naslouchání stojí ve službě nové smlouvy, kdy – jak říká Pán – „svoje zákony jim vložím do mysli, do srdce jim je napíšu. Budu jejich Bohem a oni budou mým lidem“ (Žid 8,10; srov. Jer 31, 33).

S nasloucháním je úzce spojena poslušnost, svobodná a osvobozující odpověď nového Izraele na nabídku nové smlouvy; poslušnost se tak stává součástí nové smlouvy, ba jejím charakteristickým znakem. Zřetelně z toho vyplývá, že ji lze plně pochopit jen v rámci logiky lásky, důvěrného spojení s Bohem a rozhodného a úplného přilnutí k tomu, který nás definitivně vysvobodí.

Poslušnost vůči Božímu slovu

7. První poslušností tvora je samotná skutečnost jeho existence, v níž se realizuje ono božské *fiat* [staň se], které tvora volá k bytí. Tato poslušnost dochází plného uskutečnění u svobodného tvora, když sebe sama chápe jako dar Tvůrce a říká „ano“ tomu, že pochází od Boha. Tak se uskutečňuje první a opravdový úkon svobody, který je zároveň prvním a základním úkonem opravdové poslušnosti.

Poslušnost vlastní věřící osobě pak spočívá v přilnutí ke Slovu, kterým Bůh zjevuje a sděluje sebe sama a jímž každodenně obnovuje svou smlouvu lásky. Z tohoto Slova prýští život, který se nám dává den co den. Proto se věřící člověk každé ráno snaží o živý a trvalý kontakt se Slovem, které je toho dne hlášáno, rozjímá o něm a stráží je ve svém srdci jako poklad, který se tak stává pramenem veškeré jeho činnosti i prvním kritériem každého jeho rozhodnutí. Na konci dne se pak s ním konfrontuje, stejně jako Simeon chválí Boha za to, že viděl uskutečnění věčného Slova v malých událostech svého všedního života (srov. Lk 2, 27-32), a svěřuje moci Slova to, co dosud zůstává nenaplněné. Slovo vskutku nepůsobí pouze ve dne, ale stále, jak to Pán říká v podobenství o zasetém semeni (srov. Mt 4, 26-27).

Denní láskyplný kontakt se Slovem učí nacházet cesty života a způsoby, kterými Bůh chce vést své děti ke svobodě; živí duchovní vnímavost vůči tomu, co se líbí Bohu; zprostředkuje citlivost pro jeho vůli i zalíbení v ní; dává pokoj a radost z věrnosti vůči ní i vnímavost a otevřenost vůči všem způsobům vyjádření poslušnosti: evangeliu (Řím 10, 16; 2 Sol 1, 8), víře (Řím 1, 5; 16, 26) a pravdě (Gal 5, 7; 1 Petr 1, 22).

Nelze přitom zapomínat na to, že opravdová zkušenost s Bohem vždy zůstává zkušeností jeho jinakosti. „Mezi Bohem a tvorem nelze postihnout nějakou podobnost, aniž by nebylo nutno mezi nimi zaznamenat ještě větší nepodobnost.“¹² Mystici a všichni, kteří zakusili úzké spojení s Bohem, nám připomínají, že kontakt se svrchovaným Tajemstvím je vždy kontaktem s Jiným, s vůlí mnohdy tak dramaticky odlišnou od naší. Poslouchat Boha znamená tedy vcházet do „jiného“ rádu hodnot, vnímat nový a rozdílný smysl skutečností, zakoušet nepředstavitelnou svobodu a docházet na sám práh tajemství: „Neboť nejsou mé myšlenky myšlenky vaše ani vaše chování není podobné mému – praví Hospodin. O kolik totiž převyšují nebesa zemi, o to se liší mé chování od vašeho, mé smýšlení od smýšlení vašeho.“ (Iz 55, 8-9)

Vcházení do Božího světa může vyvolávat strach. Zkušenost takového vcházení, např. u svatých, může ukázat, že to, co je nemožné pro člověka, je možné pro Boha; stane se tak opravdovou poslušností vůči tajemství Boha, který je zároveň „*interior intimo meo*“¹³ a radikálně jiný.

¹¹ SV. BERNARD. *De errore Abelarđi*, 8, 21; In: *PL* 182, 1070A.

¹² BENEDIKT XVI. *Encyklika Spe salvi* (30. listopadu 2007), č. 43; srov. IV. LATERÁNSKÝ KONCIL. In: *DS* č. 806.

¹³ „Vnitřnější než mé vlastní nitro.“ SV. AUGUSTIN. *Vyznání*, III, 6, 11.

V následování Ježíše, Syna poslušného Otcí

8. Na této cestě nejsme sami: vede nás příklad Krista, milovaného Syna, v němž se Otcí zalíbilo (srov. Mt 3, 17; 17, 5), toho, který nás také osvobodil svou poslušností. On dává inspiraci pro naši poslušnost, aby se i na nás naplnil božský plán spásy.

Všechno v něm je nasloucháním Otcí a přijímáním Otce (srov. Jan 8, 28-29). Celý jeho pozemský život stále vyjadřuje to, co Slovo dělá od věčnosti: nechat se milovat Otcem a bezpodmínečným způsobem přijímat jeho lásku natolik, že samo od sebe nedělá nic (srov. Jan 8, 28), ale stále koná to, co se líbí Otcí. Otcova vůle je pokrmem, který Ježíše posiluje v jeho jednání (srov. Jan 4, 34) a který jemu i nám přináší bohaté plody zmrtvýchvstání, prozařující radost pramenící z noření se do samotného srdce Božího, do blaženého společenství jeho dětí (srov. Jan 1, 12). Touto Ježíšovou poslušností „se celé množství stane spravedlivými“ (Řím 5, 19).

Ježíš zůstal poslušný i tehdy, když mu byl podán hořký kalich, který měl vypít (srov. Mt 26, 39.42; Lk 22, 42) a „byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži“ (Flp 2, 8). Právě tento dramatický aspekt poslušnosti Syna je proniknutý tajemstvím, které nikdy zcela nebudeme moci pochopit, ale které je pro nás velikou výzvou, protože nám ještě více ukazuje *synovskou* povahu křesťanské poslušnosti: pouze Syn, který zakouší lásku Otce a vrací mu ji celým svým bytím, může dojít k této podobě radikální poslušnosti.

Křesťan, podobně jako Kristus, je ze své definice poslušný. Neoddiskutovatelné prvenství lásky v křesťanském životě nemůže vést k zapomnění toho, že taková láska získala svou tvář a jméno v Ježíši Kristu a stala se Poslušností. Poslušnost tedy není ponížením, ale pravdou, na jejímž základě je založena a uskutečněna plnost lidství. Proto věřící člověk natolik touží plnit Otcovu vůli, že se stává jeho prvotním záměrem. Chce z ní žít tak, jak z ní žil Ježíš. V následování Krista jako jeho učedník vložila zasvěcená osoba svou vůli v gestu nejvyšší svobody a bezpodmínečné důvěry do Otcových rukou, aby mu tak dala dokonalou a Bohu milou oběť (srov. Řím 12, 1).

Spíše než vzorem každé poslušnosti je však Kristus tím, k němuž směřuje každá opravdová křesťanská poslušnost. Vskutku jen plněním jeho slov se křesťan stává jeho učedníkem (srov. Mt 7, 24), který zachováním jeho přikázání konkretizuje lásku k němu a dochází Otcovy lásky (srov. Jan 14, 21). Ježíš má centrální místo v každé komunitě jako ten, který slouží (srov. Lk 22, 27), i jako ten, k němuž směřuje vyznání naší víry („Věřte v Boha, věřte i ve mne.“ Jan 14, 1) a jemuž je prokazována naše poslušnost, protože jenom v ní následujeme bezpečným a trvalým způsobem Krista: „Je to skutečně sám zmrtvýchvstalý Pán, znovu přítomný mezi bratry a sestrami shromážděnými v jeho jménu, kdo ukazuje cestu, kterou máme jít.“¹⁴

Poslušní Bohu cestou lidského zprostředkování

9. Bůh ukazuje svou vůli vnitřními podněty Ducha svatého, který „vede do celé pravdy“ (srov. Jan 16, 13), i cestou mnohých vnějších zprostředkování. Dějiny spásy jsou dějinami mnoha zprostředkování, jimiž se jistým způsobem zviditelňuje tajemství milosti, kterou Bůh naplňuje hlubiny srdcí. I v Ježíšově životě je možno rozpoznat nemálo lidských zprostředkování, s jejichž pomocí poznával, chápal a přijímal Otcovu vůli, důvod svého bytí i trvalý pokrm svého života a poslání.

Zprostředkování, která vnějším způsobem sdělují Boží vůli, mají být rozpoznávána nejen v událostech života a v požadavcích vlastních specifickému povolání, ale jsou vyjádřena také v normách regulujících společný život a v nařízeních těch, kdo jsou povoláni k jeho řízení. Legitimní normy a nařízení vedou v kontextu života církve k poznání Boží vůle a stávají se konkrétní a „podřízenou“ aktualizací evangelijních požadavků, na jejichž základě mají být jak formulovány, tak interpretovány.

Zasvěcené osoby jsou nadto volány k následování poslušného Krista v rámci charismatického „evangelijního záměru“, iniciovaného Duchem svatým a ověřeného církví. Právě církev schválením charismatického záměru, jímž je řeholní institut, dává záruku, že inspirace, které jej oživují, a normy, které jej řídí, mohou zajistit cestu hledání Boha a svatosti. Řehole a ostatní ustanovení pro řeholní život se tak stávají zprostředkováním Pánovy vůle: zprostředkováním sice lidským, ale vždy

¹⁴ BENEDIKT XVI. *List prefektovi Kongregace pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života u příležitosti plenárního zasedání kongregace* ze dne 27. září 2007. In: *Insegnamenti di Benedetto XVI, I* (2005), Città del Vaticano, s. 588.

věrohodným, sice nedokonalým, ale zároveň závazným. Jsou tak pro každý den východiskem, které má být zároveň zdokonalováno velkodušným a tvůrčím elánem směřujícím k oné svatosti, kterou Bůh „chce“ pro každou zasvěcenou osobu. Na této cestě má autorita pastorační poslání vést a rozhodovat.

Duchovní intuice zakladatelů a zakladatelek, především těch, kteří silně poznačili cestu řeholního života na celá staletí, kladla vždy velký důraz na poslušnost. Svátý Benedikt se již na začátku své řehole obrací na mnichy slovy: „Obracím se nyní na tebe, kdo se zříkáš vlastní vůle, a chtěje sloužit ve vojsku Krista, Pána a pravého Krále, chápeš se mocných a přeslavných zbraní poslušnosti.“¹⁵

Je třeba brát v úvahu, že vztah autority a poslušnosti je zakotvený v širší souvislosti tajemství církve a že se v ní stává specifickou aktualizací jejího zprostředkovatelského poslání. Kodex kanonického práva vybádá představené, ať „vykonávají v duchu služby svou moc, kterou obdrželi od Boha prostřednictvím služby církve“.¹⁶

Učit se poslušnosti v každodenním životě

10. Může se stát, že se zasvěcená osoba začne „učit poslušnosti“ v bolesti, v některých specificky těžkých situacích: když se od ní například chce, aby opustila určité osobní projekty a ideje, aby se vzdala úmyslu sama řídit svůj život a své poslání, anebo často tehdy, když není lidsky přesvědčena o tom, co se po ní žádá. Ti, kdo se nacházejí v takových situacích, ať nezapomínají na to, že zprostředkování je ze své povahy nedokonalé a nižší než to, k čemu je zaměřeno, což platí tím více o lidském zprostředkování ve srovnání s Boží vůlí. Ať si však spíše připomenou při každé konfrontaci s legitimním příkazem, že Pán žádá poslušnost vůči autoritě, která jej v tuto chvíli reprezentuje,¹⁷ a že také Kristus „se naučil utrpěním poslušnosti“ (Žid 5, 8).

V této souvislosti je dobré připomenout slova papeže Pavla VI. určená řeholníkům: „Musíme zakusit něco z oné tíhy, která táhla Pána k jeho kříži, totiž k onomu ‚křtu, kterým měl být pokřtěn‘, kde se zažehl onen oheň, který zapaluje i vás (Lk 12, 49). Musíte zakusit něco z ‚bláznovství‘, které nám všem přeje svátý Pavel, neboť jen ono nás činí moudrými (srov. 1 Kor 3, 18). Necht' je pro vás kříž, jako byl pro Ježíše, důkazem největší lásky. Není tu tajemný vztah mezi odříkáním a radostí, mezi obětí a rozšířením srdce, mezi kázní a duchovní svobodou?“¹⁸

Právě v těchto bolestných situacích se zasvěcená osoba učí poslouchat Pána (srov. Ž 119[118], 71), naslouchat mu a přilnout jen k němu v trpělivém a naději naplněném očekávání zjevení jeho slova (srov. Ž 119[118], 81) i v plné a velkodušné připravenosti plnit jeho vůli, a ne svou (srov. Lk 22, 42).

Ve světle a síle Ducha svatého

11. S Pánem se spojuje ten, kdo rozpoznává jeho přítomnost v lidském zprostředkování, zvláště v řeholi, dále v představených, v komunitě,¹⁹ ve znameních doby, v očekávání lidí, především chudých; kdo najde odvahu spustit sítě „na jeho slovo“ (srov. Lk 5, 5), a ne z pouze lidských důvodů; kdo se rozhoduje poslouchat pouze Boha, byť zároveň také lidi, ale kvůli Bohu, ne z lidských ohledů. Svátý Ignác píše ve svých konstitucích: „Opravdová poslušnost se nedívá na osobu, kterou posloucháme, nýbrž na Toho, kvůli němuž posloucháme, neboť posloucháme-li kvůli Stvořiteli a našemu Pánu, pak ve skutečnosti posloucháme jeho samého, který je Pánem všech.“²⁰

Pokud člověk volaný k poslušnosti v těžkých chvílích snažně prosí Otce o Ducha (srov. Lk 11, 13), dostane ho; Duch mu dá světlo a sílu k poslušnosti, dovede ho k poznání pravdy, a pravda ho osvobodí (srov. Jan 8, 32).

Sám Ježíš byl ve své lidské přirozenosti veden působením Ducha svatého: jeho působením byl počat v lůně Panny Marie, na počátku svého působení při křtu obdržel Ducha, který na něj sestoupil

¹⁵ SV. BENEDIKT. *Řehole*, Prolog, 3. Srov. také SV. AUGUSTIN. *Řehole*, č. 7; SV. FRANTIŠEK Z ASSISI. *Nepotvrzená řehole*, I, 1; *Potvrzená řehole*, I, 1; srov. *Vita consecrata*, č. 46.

¹⁶ *Kodex kanonického práva*, kán. 618.

¹⁷ Srov. II. Vatikánský koncil. *Dekret o obnově řeholního života Perfectae caritatis*, č. 14. Srov. *Kodex kanonického práva*, kán. 601.

¹⁸ PAVEL VI. *Apoštolská exhortace Evangelica testificatio* (29. června 1971), č. 29.

¹⁹ Srov. *Evangelica testificatio*, č. 25.

²⁰ SV. IGNÁC Z LOYOLY. *Konstituce Tovaryšstva Ježíšova*, č. 84.

a který ho vedl; po svém zmrtvýchvstání vylil Ducha na své učedníky, aby jim předal podíl na svém vlastním poslání hlásat spásu a odpuštění, které on sám získal. Duch, který pomazal Ježíše, je tentýž Duch, který může naši svobodu připodobnit Kristově svobodě, tak dokonale souhlasící s Boží vůlí.²¹

Je proto nezbytné, aby se každý otevřel působení Ducha, počínaje od představených, neboť oni vlastně od Ducha přijali svou autoritu²² a mají ji vykonávat pod jeho vedením tím, že „dbají na Boží vůli“.²³

Autorita ve službě Boží vůli

12. Každý člověk žijící zasvěceným životem má upřímně hledat Otcovu vůli, protože v opačném případě by zanikal důvod jeho životní volby; ale je neméně nutné usilovat o toto hledání spolu se svými bratřími a sestrami, protože právě to je spojuje a vytváří z nich rodinu spojenou s Kristem.

Autorita je ve službě tohoto hledání, aby mohlo být upřímné a pravdivé. V homilii na začátku své petrovske služby to potvrdil výmluvným způsobem Benedikt XVI.: „Mým pravým vládním programem je nekonat svou vůli, nejtít za svými idejemi, nýbrž spolu s celou církví naslouchat slovu a vůli Páně a nechat se jím vést, aby tak on sám vedl církev v této hodině našich dějin.“²⁴ Na druhé straně je třeba uznat, že poslání vést druhé není snadné, především pokud existuje přehnané nebo konfliktní neboli konkurenční cítění osobní autonomie. Je proto nezbytné, aby všichni vzhledem k tomuto poslání autority pohled víry, který se musí inspirovat postojem sloužícího Ježíše, jenž umyl nohy svým apoštolům, aby měli podíl na jeho životě a na jeho lásce (srov. Jan 13, 1-17).

Od těch, kdo vedou celý institut, provincie (nebo jiné jednotky institutu) a místní komunity, je vyžadována velká koherence [vnitřní sourodost a soudržnost]. Osoba povolána k vykonávání autority si musí být vědoma toho, že bude moci vykonávat opravdově své poslání pouze tehdy, pokud se nejdříve sama s velkým nasazením a s opravdovostí vydá na cestu vedoucí k hledání Boží vůle. Zde platí rada, kterou dal sv. Ignác z Antiochie svému spolubratru biskupovi: „Nic ať se neděje bez tvého vědomí, ale ani ty nic nedělej bez Boha.“²⁵ Autorita má jednat tak, aby bratři a sestry mohli vidět, že vydávání příkazů dělá opravdu z poslušnosti Bohu.

Úcta k Boží vůli udržuje autoritu ve stavu pokorného hledání, aby její jednání bylo co nejvíc ve shodě se svatou vůlí Boží. Svatý Augustin připomíná, že ten, kdo poslouchá, stále plní Boží vůli, ne však proto, že by příkaz autority byl nutně shodný s Boží vůlí, ale protože Boží vůli je poslušnost vůči tomu, kdo stojí v čele.²⁶ Na druhé straně však autorita musí stále znovu hledat s pomocí modlitby, uvažování a porady s druhými, co je opravdu Boží vůlí. Jinak by se představený nebo představená vystavovali riziku, že se opovázlivě budou stavět na Boží místo, místo aby jej zastupovali.

V rámci plnění Boží vůle nejsou autorita a poslušnost dvě odlišné nebo dokonce protichůdné skutečnosti, ale dvě stránky téže evangelijní skutečnosti a téhož křesťanského tajemství, dva doplňující se způsoby účasti na Kristově sebeobětování. Autorita a poslušnost nacházejí v Kristu své zosobnění: proto je třeba na ně pohlížet v přímém vztahu a v reálném připodobnění ke Kristu. Zasvěcený život se prostě snaží žít jeho autoritu a jeho poslušnost.

Některé priority ve službě autority

13. a) *V zasvěceném životě je autorita především duchovní autoritou.*²⁷ Ať si je vědoma toho, že je povolána sloužit ideálu, který ji přesahuje, jemuž je možné se přiblížit jenom v atmosféře modlitby a pokorného hledání dovolujícího rozpoznat působení Ducha ve srdci každého bratra či sestry. Autorita je „duchovní“, pokud se dává do služby tomu, co chce Duch uskutečnit prostřednictvím darů, které dává každému členu komunity v rámci charismatického záměru institutu.

²¹ Srov. BENEDIKT XVI. *Posynodální exhortace Sacramentum caritatis* (22. února 2007), č. 12.

²² Srov. POSVÁTNÁ KONGREGACE PRO ŘEHOLNÍKY A SEKULÁRNÍ INSTITUTY A POSVÁTNÁ KONGREGACE PRO BISKUPY. *Direktivy pro vzájemné vztahy mezi biskupy a řeholníky v církvi Mutuae relationes* (14. května 1978), č. 13.

²³ *Perfectae caritatis*, č. 14.

²⁴ BENEDIKT XVI. *Homilie ve mši svaté na začátku jeho služby* (24. dubna 2005) In: AAS XCVII (2005), s. 709.

²⁵ SV. IGNÁC Z ANTIOCHIE. *List Polykarpovi*, 4, 1.

²⁶ SV. AUGUSTIN. *Enarrationes in Psalmos [Výklady k žalmům]*, 70. I. 2. In: PL 36, 875.

²⁷ Srov. *Congregavit nos in unum Christi amor*, č. 50.

Aby byla autorita s to podporovat duchovní život, musí o něj nejprve dbát u sebe sama cestou každodenního důvěrného kontaktu v modlitbě s Božím slovem, s řeholí i s ostatními normami regulujícími život komunity, snahou o schopnost naslouchat druhým a o rozeznávání znamení doby. „Služba autority si vyžaduje stálou přítomnost, schopnost povzbuzovat a předkládat návrhy, připomínat důvody pro život v zasvěcení, pomáhat jednotlivým osobám a odpovídat se stále obnovovanou věrností na podněty Ducha.“²⁸

b) Autorita má zabezpečit komunitě čas na modlitbu a dbát na její kvalitu tím, že bdí nad každodenní věrností v modlitbě každého jednotlivce s vědomím, že se k Bohu kráčí sice malými, ale stálými krůčky a že zasvěcené osoby mohou být pro ostatní přínosem jen natolik, nakolik jsou spojeny s Bohem. Nadto je autorita určena k tomu, aby – začínajíc od sebe – nebyl u jednotlivých členů komunity umenšován každodenní kontakt se Slovem, které „má moc vzdělávat“ (Sk 20, 32) i ukazovat cesty, jak naplňovat poslání. S vědomím příkazu Páně „to konejte na mou památku“ (Lk 22, 19) se má snažit o to, aby svaté tajemství Kristova těla a krve bylo slaveno a uctíváno jako „zdroj a vrchol“²⁹ společenství s Bohem i s bratřími a sestrami. Řeholní komunita dostává právě Slavením daru Eucharistie a klaněním se jemu ve věrné poslušnosti Pánu popudy a sílu k tomu, aby se zcela odevzdávala Bohu a byla pro lidi znamením jeho zadarmo dávané lásky i mocným poukazem na budoucí dobra.³⁰

c) Autorita má rozvíjet důstojnost lidské osoby tím, že se stará o každého člena komunity a o cestu jeho růstu a že každému prokazuje svou úctu a své pozitivní hodnocení, udržuje svou upřímnou lásku ke všem a střeží s diskretností svěřená osobní sdělení.

Je vhodné připomenout, že představený má spíše projevoval milosrdnou lásku, než se odvolávat na svou (nezbytnou) autoritu. Je dobré dbát na správné užívání výrazu *communio*: to nemá a nesmí být zamýšleno jako určitý druh delegování své autority na celou komunitu (s implicitním vyzváním, že si každý „má dělat, co sám chce“), tím méně jako více či méně skryté vnučování svého pohledu (každý „má dělat, co chci já“).

d) Autorita má v těžkostech povzbuzovat odvahu a naději. Jako sv. Pavel a Barnabáš povzbuzovali své učedníky tím, že „do Božího království vejde jen tehdy, když hodně vytrpíme“ (Sk 14, 22), tak i autorita má napomoci přijmout těžkosti přítomné chvíle připomínáním toho, že tyto těžkosti jsou součástí utrpení, jímž je často poznačena cesta vedoucí do Božího království.

Tváří v tvář některým zvláště těžkým situacím zasvěceného života, např. kde tento život je oslaben, ba se vytrácí, ať ten, kdo vede komunitu, připomíná trvalý význam tohoto způsobu života, protože dnes, stejně jako včera a jako vždy, není nic důležitějšího, krásnějšího a opravdovějšího než vydat svůj život pro Pána a pro nejmenší z jeho dětí.

Ten, kdo vede komunitu, je jako dobrý pastýř, který dává svůj život za své ovce, a proto se v kritických chvílích nemá stáhnout, ale zůstat přítomný, mít účast na úzkostech a těžkostech osob svěřených jeho péči a osobně se pro ně nasadit; aby tak jako dobrý samaritán byl nablízku a uzdravoval případná zranění. Ať si je přítom vědom svých omezení a potřeby pomoci jiných osob a ať dokáže moudře čerpat i z vlastních neúspěchů a vlastních proher.

e) Autorita má oživovat charisma své řeholní rodiny. Vykonávání autority zahrnuje také oddanost službě specifickému charismatu vlastního institutu, pečlivou starost o ně a o jeho aktualizaci v místní komunitě, v provincii nebo v celém institutu, a to podle záměrů a směrnic daných především generální kapitulou (nebo obdobným shromážděním).³¹ Proto se od autority požaduje přiměřené poznání jak charismatu institutu, obzvláště na základě osobní zkušenosti, tak jeho místa v životě církve a společnosti, aby je tak mohl interpretovat pro komunitní bratrský život.

f) Autorita má udržovat životnost „sentire cum Ecclesia“ [smýšlení a cítění s církví]. Úkolem autority je také udržovat u lidu, který poznává a chválí veliké Boží skutky, životnost citu pro víru a pro církevní *communio* tím, že svědčí o radostném přilnutí k Bohu ve velké rodině jedné, svaté, katolické a apoštolské církve. Následování Pána nemůže být věcí osamocených cestovatelů, ale realizuje se ve společenství Petrovy lodičky, která odolává bouřím; zasvěcená osoba ať svou

²⁸ BENEDIKT XVI. *Promluva ke generálním představeným* (22. května 2006). In: *Insegnamenti di Benedetto XVI*, II (2006), 1, Città del Vaticano, s. 659.

²⁹ Srov. II. Vatikánský koncil. *Konstituce Lumen gentium*, č. 11; *Ripartire da Cristo*, č. 26.

³⁰ Srov. *Sacramentum caritatis*, č. 8. 37. 81.

³¹ Srov. *Vita consecrata*, č. 42.

usilovnou a radostnou věrností přispívá k jejímu správnému směřování.³² Autorita má také připomínat, že „naše poslušnost znamená věřit s církví, myslet a mluvit s církví, sloužit spolu s ní. Patří sem i to, co Ježíš předpověděl Petrovi: „jiný tě povede, kam nechceš“. Nechat se vést tam, kam nechceme, je podstatnou dimenzí naší služby, a právě to nás osvobozuje.“³³

Sentire cum Ecclesia, zářící u zakladatelů a zakladatelek, obsahuje také opravdovou spiritualitu společenství (communio) neboli „reálný kontakt s pastýři, především s papežem, který je středem jednoty církve“.³⁴ K němu je každá zasvěcená osoba vázána úplnou a důvěryplnou poslušností také z důvodu posvátného závazku poslušnosti.³⁵ Život v církevním společenství vyžaduje mimo jiné věrné přilnutí k učitelskému úřadu papeže a biskupů, neboť ono je konkrétním svědectvím lásky k církvi a touhy po její jednotě.³⁶

g) Autorita má doprovázet na cestě trvalé formace. Doprovázení svěřených osob na cestě životem má autorita vnímat jako stále důležitější. Představení toto poslání plní nejen nabízením své pomoci pro vyřešení eventuálních problémů anebo pro překonání možných krizí, ale také starostí o normální rozvoj každého jednotlivce ve všech fázích a etapách jeho existence, aby tak byla zaručena „svěžest ducha, která zůstává“³⁷ a která stále více připodobňuje zasvěcenou osobu „smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš“ (Flp 2,5).

Autorita má tedy odpovědnost udržovat v každé osobě vysoký stupeň otevřenosti na formaci, schopnosti učit se z životních událostí, svobody nechat se formovat jinými i pocitu odpovědnosti za růst ostatních. K tomu napomáhá užívání prostředků komunitního růstu, převzatých tradicí a dnes stále doporučovaných, které dávají bezpečnou zkušenost v oblasti duchovní formace: sdílení Božího slova, osobní a komunitní plánování, komunitní rozvažování a rozlišování, bratrské napomenutí.³⁸

Služba autority ve světle církevních předpisů

14. V předchozích odstavcích byla popsána služba autority s ohledem na hledání Otcovy vůle a byly ukázány některé priority této služby.

Aby však tyto priority nebyly nahlíženy jako čistě fakultativní, je vhodné připomenout specifickou charakteristiku vykonávání autority obsaženou v Kodexu kanonického práva.³⁹ V něm jsou normativním způsobem předávány evangelijní hodnoty vykonávání moci řeholních představených na různých stupních.

a) Poslušnost představeného. Vycházejí z charakteristické povahy *munus* [služba, úřad] církevní autority kodex připomíná řeholním představeným, že oni především mají být poslušní. Na základě přijatého úřadu jsou zavázáni k poslušnosti Božímu zákonu, z něhož vychází jejich autorita a s nímž se mají porovnávat ve svém svědomí, i k poslušnosti církvi a papeži podle vlastního práva institutu.

b) Duch služby. Po připomenutí charismatického původu a církevního zprostředkování autority řeholních představených kodex znovu potvrzuje, že také autorita řeholních představených – jako každá autorita v církvi – se má vyznačovat duchem služby po vzoru Krista, který „nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil“ (Mk 10, 45).

Z tohoto ducha služby jsou vyzvednuty některé aspekty, jejichž věrné dodržování působí, že představení budou při plnění svého vlastního poslání spatřováni jako „vnímaví vůči Boží vůli“.⁴⁰

Každý představený má proto jako bratr mezi bratřími či jako sestra mezi sestrami znovu ukazovat lásku, jakou Bůh miluje svoje děti, a snažit se bránit jak každému postoji panovačnosti, tak každé formě paternalismu nebo maternalismu.

³² Srov. *Mutuae relationes*, č. 34–35.

³³ BENEDIKT XVI. *Homílie ve mši se svěcením olejů* (20. března 2008). In: *L'Osservatore Romano*, 20.–21. března 2008, s. 8.

³⁴ *Ripartire da Cristo*, č. 32.

³⁵ Srov. *Kodex kanonického práva*, kán. 590 § 2.

³⁶ Srov. *Vita consecrata*, č. 46.

³⁷ *Vita consecrata*, č. 70.

³⁸ Srov. *Congregavit nos in unum Christi amor*, č. 32.

³⁹ Srov. *Kodex kanonického práva*, kán. 617–619.

⁴⁰ *Kodex kanonického práva*, kán. 618.

Bude to možné díky *důvěře v odpovědnost bratří*, kdy představení „s úctou k lidské osobě dosahují jejich dobrovolné poslušnosti“,⁴¹ a také cestou *dialogu* s vědomím, že poslušnost má být přijímána „v duchu víry a lásky k následování Krista až k smrti poslušného“,⁴² a ne z jiných motivů.

c) *Pastorační starostlivost*. Kodex uvádí jako prvotní cíl vykonávání autority řeholních představených „vytvářet v Kristu bratrské společenství, v němž se hledá a miluje především Bůh“.⁴³ Proto je v řeholních komunitách každá autorita bytostně pastorační jak svou povahou, tak celým svým posláním budovat bratrský život v komunitě ve shodě s vlastní ekleziální povahou zasvěceného života.⁴⁴

Hlavní prostředky, kterých má představený užívat pro dosažení tohoto prvotního cíle, musí mít svůj základ ve víře: je to především naslouchání Božím slovu a slavení liturgie.

Kodex také poukazuje na některé oblasti specifické péče představených o bratry nebo sestry: „V osobních nesnázích jim vhodně pomáhají, pečlivě se starají o nemocné a navštěvují je, napomínají neklidné, utěšují malomyslné a jsou trpěliví vůči všem.“⁴⁵

Poslání ve svobodě Božích dětí

15. Řeholníci se ve svém působení nezdírká obrací na lidi pěstující vlastní autonomii, žárlivě střežící svou svobodu a obávající se ztratit svou nezávislost.

Zasvěcená osoba už svou pouhou existencí ukazuje možnost jiné cesty, jak naplnit svůj život: kde Bůh je cílem, jeho slovo světlem a jeho vůle vodítkem; cesty, na níž můžeme kráčet jistěji, protože nás drží ruce milujícího a prozřetelného Otce; cesty, na níž jsme doprovázeni bratřími a sestrami vedenými tímž Duchem, který chce a je s to uspokojit touhy vložené Otcem do srdce každého člověka.

Prvním posláním zasvěcené osoby je právě vydávání svědectví o svobodě Božích dětí, o svobodě utvářené podle svobody Krista – člověka svobodného pro službu Bohu a bratřím. Svým vlastním bytím má zasvěcená osoba zvěstovat, že Bůh, který uhnětl člověka z prachu hlíny (srov. Gn 2, 7. 22) a utkal ho v lůně matky (srov. Ž 139[138], 13), může „uhníst“ život člověka utvářením podle života Krista, nového a zcela svobodného člověka.

2. ČÁST

AUTORITA A POSLUŠNOST V BRATRSKÉM ŽIVOTĚ

„Jeden je váš mistr, vy všichni jste bratři“ (Mk 23, 8)

Nové přikázání

16. Všem, kdo hledají Boha, je hned po přikázání „Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí“ dáno druhé přikázání, které „je podobné“: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ (Mt 22, 37-39) Pán Ježíš navíc dodává: „Milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás“, neboť podle vaší lásky „všichni poznají, že jste moji učedníci“ (Jan 13, 34-35). Vytváření bratrského společenství je podstatným posláním zasvěceného života, a proto se mají členové komunit vydávat jeden pro druhého napájení tou láskou, kterou Pán vložil do jejich srdce. Bratrský život v komunitě je opravdu konstitutivním prvkem řeholního života a výmluvným znamením zlidšťujícího působení Božího království.

Jako je pravdou, že bez bratrské lásky neexistuje opravdová komunita, stejně tak platí, že správné chápání autority je cennou pomocí pro každodenní uskutečňování přikázání lásky, především když je třeba překonávat problémy v oblasti vztahů mezi jednotlivými členy a komunitou.

⁴¹ Kodex kanonického práva, kán. 618.

⁴² Kodex kanonického práva, kán. 601.

⁴³ Kodex kanonického práva, kán. 619.

⁴⁴ Řeholní komunita má opravdově pokračovat v Boží lásce a ukazovat její prvotní postavení; tato láska je rovněž cílem zasvěceného života, a proto také prvním úkolem a prvním apoštolátem jednotlivých členů komunity. Srov. Kodex kanonického práva, kán. 573, 607, 663 § 1 a 673.

⁴⁵ Kodex kanonického práva, kán. 619.

Autorita ve službě komunity, komunita ve službě Božího království

17. „Všichni, kdo se dávají vést Božím Duchem, jsou Boží synové.“ (Řím 8, 14) Proto jsme si navzájem bratřími a sestrami v té míře, nakolik je Bůh naším Otcem a vede svým Duchem komunitu bratří a sester k přetváření podle obrazu svého Syna.

V tomto rámci má své místo vykonávání autority. Představení a představené mají ve spojení s těmi, kdo jsou jim svěřeni, vytvářet v Kristu bratrské společenství, které hledá Boha a miluje jej nade vše, aby tak naplňovalo své spásné poslání.⁴⁶ Autorita je tedy ve službě komunity, tak jako Pán Ježíš, který umyl nohy svým učedníkům, aby tak komunita byla ve službě Božího království (srov. Jan 13, 1-17). Vykonávat autoritu uprostřed bratří a sester znamená sloužit jim po vzoru toho, který „dal svůj život jako výkupné za mnohé“ (Mk 10, 45), a vydávat proto za ně svůj život.

Pouze pokud představený žije v poslušnosti Kristu a věrně naplňuje řeholi, členové komunity mohou chápat, že jejich poslušnost vůči představenému nejen není v rozporu se svobodou Božích dětí, ale vede je ke zralosti podle vzoru Krista, poslušného Otci.⁴⁷

Otevření působení Ducha, který vede k jednotě

18. Členy komunity nebo institutu přivedlo do společenství stejné povolání dané Bohem (srov. Kol 3, 15) a stejně tak je stále vede jediná a stejná vůle hledat Boha. „Život komunity je navíc pro církve i společnost znamením pouta, které pochází ze specifického povolání a ze společné vůle zachovat tomuto povolání poslušnost, přes všechny rozdíly národů, řeči a kultury. Proti duchu nesouhlasu a rozdělení zde stojí autorita a poslušnost jako doklad jediného otcovství, které má původ v Bohu, bratrství, které se rodí z Ducha, a vnitřní svobody toho, kdo důvěřuje Bohu i přesto, že vidí lidská omezení těch, kdo Boha zastupují.“⁴⁸

Duch nás uzpůsobuje pro Boží království navzdory všem rozdílům v darech a v poslání (srov. 1 Kor 12, 11). Poslušnost vůči jeho vedení sjednocuje komunitu ve svědectví o jeho přítomnosti, činí kroky všech členů radostnými (srov. Ž 37[36], 23) a stává se základem pro bratrský život, v němž všichni prokazují poslušnost navzdory různosti svých úkolů. Hledání Boží vůle a připravenost plnit ji je duchovním pojátkem chránícím skupinu proti fragmentaci, která by mohla vyplývat z velké rozdílnosti osob, pokud by neměly sjednocující princip.

Ve snaze o spiritualitu společenství a o komunitní svatost

19. Prohloubená antropologická reflexe v těchto posledních letech vedla ke koncepci silně zdůrazňující význam vztahové složky lidské bytosti. Tato koncepce nachází široké potvrzení v obraze lidské osoby vyplývajícího z textů Písma, bezpochyby také ovlivnila způsob chápání vztahů v řeholní komunitě a posílila její citlivost na otevřenost vůči osobám odlišným od sebe sama, na plodnost ve vztazích k rozdílnostem a na obohacení, které z toho vyplývá pro každého.

Antropologie orientovaná na vztahy měla také vliv, byť spíše prostředně, jak jsme již připomněli, na *spiritualitu společenství (communio)* a přispěla k obnovení pojetí *poslání*, chápaného jako úkolu sdíleného se všemi členy Božího lidu, v duchu spolupráce a společné odpovědnosti. *Spiritualita společenství* je na začátku třetího tisíciletí ukazovaná jako duchovní atmosféra církve a zároveň se projevuje jako poslání zasvěceného života, které na všech jeho úrovních vyžaduje aktivní nasazení a vydávání svědectví. Tato spiritualita je hlavní cestou vedoucí k budoucnosti víry a křesťanského svědectví. Nezbytně totiž poukazuje na eucharistické tajemství, stále více chápané jako centrální tajemství, protože „Eucharistie má pro existenci a činnost církve konstitutivní charakter“ a „Eucharistie se už od základů církve projevuje jako tajemství společenství (*communio*)“.⁴⁹

Svatost a poslání řeholníků se utváří v komunitě, protože sám vzkříšený Pán je přítomný v ní a skrze ni⁵⁰ a posvěcuje komunitu i vztahy uprostřed ní. Copak Ježíš nepřislíbil, že kde se dva nebo tři shromáždí v jeho jménu, on sám bude uprostřed nich (srov. Mt 18, 20)? Bratr nebo sestra se tak

⁴⁶ Srov. *Kodex kanonického práva*, kán. 619, 602 a 618.

⁴⁷ Srov. *Perfectae caritatis*, č. 14.

⁴⁸ *Vita consecrata*, č. 92.

⁴⁹ *Sacramentum caritatis*, č. 15.

⁵⁰ Srov. *Vita consecrata*, č. 42.

stávají „svátostí“ Krista a setkání s Bohem, kde lze konkrétně žít přikázání vzájemné lásky. Cesta svatosti se tak stává společnou cestou celé komunity; ne pouze cestou jednotlivých členů, ale stále více komunitní zkušeností: ve vzájemném přijetí; ve sdílení darů, především darů lásky, odpuštění a bratrského napomenutí a povzbuzení; ve společném hledání vůle našeho Pána, bohatého milostí a milosrdenstvím; v připravenosti na této cestě brát na sebe břemena druhých.

V současném kulturním klimatu je víc než osobní svatost přesvědčivým svědectvím právě komunitní svatost: ukazuje trvalou hodnotu jednoty, daru, který nám dal jako svou závěť Pán Ježíš. To je zřejmé především v komunitách tvořených osobami více národností a kultur, které vyžadují od svých členů velkou úroveň otevřenosti a dialogu.

Význam autority pro růst vzájemného bratrství

20. Růst bratrství je plodem „uspořádané“ milosrdné lásky. Proto „nelze opomenout, aby vlastní právo pokud možno precizně popsalo kompetence celé komunity, rad, osob odpovědných za jednotlivé oblasti života i představených. Nejasnosti v této oblasti jsou často příčinou zmatků a sporů. Také ‚společné projekty‘, které mohou napomoci k účasti na jednotlivých oblastech společného života a poslání, by měly dbát na jasné stanovení úkolu a kompetence autority ve stálém souladu s konstitucemi.“⁵¹

V tomto rámci autorita podporuje růst bratrského života cestou naslouchání a dialogu, vytvářením atmosféry příznivé pro sdílení a společnou odpovědnost, účasti všech na záležitostech týkajících se všech členů komunity, vyváženou službou jednotlivcům i komunitě, náležitým rozlišováním a podporou bratrské poslušnosti.

a) Služba nasloucháním

Služba autority si žádá dobrovolné naslouchání osobám, které jí Pán svěřil.⁵² Svatý Benedikt nabádá: „Opat svolá celou komunitu“; „k poradě se mají svolat všichni, protože Bůh často zjevuje to, co je nejlepší, mladšímu.“⁵³

Naslouchání je jednou z hlavních forem služby představeného a on k němu má být vždy otevřený, především vůči těm, kdo se cítí být izolováni a očekávají pozornost. Naslouchat znamená přijímat bez předchozích podmínek druhého člověka a dávat mu místo ve svém srdci. Proto je naslouchání výrazem náklonnosti a pochopení, dává najevo, že druhá osoba je oceňována a že její přítomnost a její názory jsou brány v úvahu.

Představený ať nezapomíná, že naslouchání bratru či sestře se naučí pouze nasloucháním Bohu a že pozorné naslouchání umožňuje lépe koordinovat elán a dary dané Duchem svatým komunitě i zohlednit při rozhodování omezení a obtíže některých členů. Čas věnovaný naslouchání není nikdy ztraceným časem, ba nasloucháním se může často předejít krizím a těžkostem jak jednotlivců, tak komunit.

b) Vytváření atmosféry příznivé pro dialog, sdílení a společnou odpovědnost

Autorita se musí starat o vytváření prostředí důvěry podporou uznání schopností a způsobu vnímání jednotlivých členů. Nadto má svými slovy a činy prohlubovat přesvědčení, že vzájemnost v komunitě vyžaduje podílení se, a proto i informování.

Kromě naslouchání má oceňovat upřímný a svobodný dialog vedoucí ke sdílení svých pohledů, úmyslů a plánů: v této atmosféře může každý zakusit uznání své vlastní identity a zlepšit svou schopnost žít ve vztazích. Ať se nebojí problémů, které mohou snadno vznikat ze společného hledání, ze společného rozhodování a práce i ze společného usilování o lepší cesty – to všechno vede k plodné spolupráci. Naopak ať hledá příčiny případných potíží a nedorozumění, aby mohla navrhnout prostředky pro nápravu, které budou co nejvíce akceptovány. Mimoto ať se snaží pomoci členům komunity překonat každou formu infantilismu a odvrátit každou snahu vyhýbat se odpovědnosti anebo obtížným úkolům, uzavírat se do vlastního světa a vlastních zájmů anebo pracovat na vlastní pěst.

c) Snaha o přispívání všech ke společným záležitostem

Představený či představená má odpovědnost za konečné rozhodnutí,⁵⁴ ale nemá k němu docházet jen sám či sama, ale co nejvíce oceňovat dobrovolný přínos všech bratří nebo sester. Komunita je

⁵¹ *Congregavit nos in unum Christi amor*, č. 51.

⁵² Srov. *Perfectae caritatis*, č. 14.

⁵³ SV. BENEDIKT. *Řehole*, 3 [Přibírání bratří na poradu], 1. 3.

taková, jací jsou její členové: přesto má zásadní význam povzbuzovat přínos všech a motivovat je k němu, aby každý cítil jako svou povinnost přispívat svou milosrdnou láskou, znalostmi a tvůrčími schopnostmi. Lidské talenty musí být posilovány, oceňovány a motivovány k zapojení do společného plánu.

Nestačí společné vlastnictví majetku. Větší význam má sdílení osobních schopností, darů a talentů, vnímání a nápadů, ba ještě podstatnější je podporování a sdílení duchovních dober, toho, k čemu jednotliví členové došli nasloucháním Božímu slovu, a samotné víry: „bratrství je tím silnější, čím více je ve středu pozornosti a živější to, co se sděluje.“⁵⁵

Pravděpodobně ne všichni budou hned dobře připraveni a otevření na takové sdílení: tváří v tvář eventuálnímu odporu ať se autorita – bez rezignace na tento plán – snaží moudře o vyváženost mezi snahou o dynamiku společenství a uměním trpělivosti, aniž by očekávala okamžité plody svého úsilí, a s vědomím, že pouze Bůh je svrchovaný Pán, který se umí dotknout srdcí a přeměnit je.

d) *Ve službě jednotlivcům i komunitě*

V pověřování různými úkoly musí brát autorita v úvahu osobnost každého bratra či sestry, jejich slabosti a predispozice, aby tak dala každému – při respektování jejich svobody – možnost uplatnit své dary; zároveň však má nutně zohledňovat společné dobro komunity a náležité vykonávání úkolu, který byl eventuálně komunitě svěřen.

Není vždy snadné uvést tyto cíle v soulad. Je proto nezbytně potřebná jak vyváženost autority, která se projeví ve schopnosti harmonizovat možnosti jednotlivců a využít co nejlépe síly, které jsou k dispozici, tak ryzost úmyslu, která činí autoritu vnitřně svobodnou, bez přílišné starosti o to, zda se zalíbí, či ne, a také jednoznačnost v ukazování opravdového významu poslání zasvěcené osoby, které se nemůže zredukovat na oceňování pouze darů vlastních jednotlivcům.

Proto bude také nezbytné, aby zasvěcená osoba přijala sobě svěřený úkol v duchu víry z rukou Otce i tehdy, když nebude v souladu s jejími přáními a očekáváními nebo s jejím způsobem vnímání Boží vůle. Ačkoli může dát najevo své obtíže (ba co více, jejich upřímné sdělení přispívá k životu v pravdě), uposlechnout i v takové situaci znamená odevzdat se konečnému rozhodnutí autority s přesvědčením, že taková poslušnost je cenným, byť zároveň bolestným přispěním k růstu Božího království.

e) *Komunitní rozlišování*

„Uprostřed bratrského prostředí, které povzbuzuje Duch svatý, každý člen prožívá velmi cenný dialog s ostatními, aby objevoval vůli Otce. V osobě představeného ať všichni uznávají ztělesnění Božího otcovství a uskutečňování autority, která byla přijata od Boha, aby sloužila rozeznávání a společenství.“⁵⁶

V některých případech, kdy to předepisuje vlastní právo nebo si to vyžaduje povaha potřebného rozhodnutí, je hledání náležité odpovědi svěřeno komunitnímu rozlišování, v němž jde především o naslouchání tomu, co chce Duch říci komunitě (srov. Sk 2, 7).

I když je komunitní rozlišování ve vlastním slova smyslu rezervováno pro nejdůležitější rozhodnutí, duch rozlišování by měl charakterizovat každou proceduru přijímání rozhodnutí v komunitě. Proto by nikdy neměl před přijetím rozhodnutí chybět jak čas určený k modlitbě a osobnímu rozvažování, tak zaujímání takových postojů a způsobů vystupování, které – což je důležité – mohou umožnit opravdu společné hledání toho, co je spravedlivé a milé Bohu. Zde uvedeme některé takové postoje:

- rozhodnost v hledání ničeho jiného než Boží vůle inspirovaná způsobem, jakým se Boží vůle projevovala v Písmu svatém a v dějinách charismatu vlastního institutu, spojená s vědomím, že evangelijní logika je často ve srovnání s lidskou logikou, která hledá úspěch, výkon a uznání, „na hlavu postavená“;
- připravenost uznat schopnost každého bratra a sestry k poznávání pravdy, i když pouze částečné, a proto také připravenost přijmout pohled druhého jako prostředek ke společnému objevení Boží vůle, ba až schopnost přiznat si, že myšlenky druhého jsou lepší než moje;

⁵⁴ Srov. *Vita consecrata*, č. 43; *Congregavit nos in unum Christi amor*, č. 50 písm. c); *Ripartire da Cristo*, č. 14.

⁵⁵ *Congregavit nos in unum Christi amor*, č. 32.

⁵⁶ *Vita consecrata*, č. 92.

- pozornost vůči znamením doby, očekávání lidí, především chudých, vůči naléhavým potřebám evangelizace, prioritám všeobecné i partikulární církve i vůči směrnicím daným kapitulami a vyššími představenými;
- nepodléhání předsudkům, přehnanému lpění na vlastních pohledech, strnulým nebo mylným schémátům a stranictví, které vedou k nedůvěře k rozdílným pohledům;
- odvaha představit důvody vlastních myšlenek a postojů, ale také otevřít se novým pohledům a měnit vlastní způsob vidění;
- pevně předsevzetí zachovat každopádně jednotu bez ohledu na to, jaké bude konečné rozhodnutí.

Komunitní rozlišování nenahrazuje povahu ani funkci představeného – jemu přísluší konečné rozhodnutí; autorita však nesmí ignorovat to, že komunita je privilegovaným místem rozlišování a přijímání Boží vůle. V každém případě je komunitní rozlišování jednou z nejzávažnějších oblastí zasvěceného bratrství, kdy se specificky projevuje centrální postavení Boha, posledního cíle hledání všech členů komunity, i odpovědnost a přínos každého na cestě všech k pravdě.

f) Rozlišování, autorita a poslušnost

Autorita musí prokazovat vytrvalou trpělivost v subtilním procesu rozlišování, snažit se jej zajistit v jeho různých fázích i podporovat v jeho nejkritičtějších etapách a musí být pevná v aplikaci rozhodnutí. Nemá se vzdávat své odpovědnosti, ať už pro vlastní klid, nebo ze strachu někoho zranit. Má cítit odpovědnost v situacích, kdy je třeba udělat jasné rozhodnutí, byť někdy nepohodlné.⁵⁷ Právě láska ke komunitě uschopňuje autoritu spojovat rozhodnost s trpělivostí a naslouchání všem s odvahou a přitom přemáhat pokušení zůstat hluchá a němá.

Je třeba brát v úvahu, že žádná komunita nemůže být ve stavu stálého rozlišování. Po období rozlišování následuje období poslušnosti neboli realizace rozhodnutí: v obojím období je nutné žít duchem poslušnosti.

g) Bratrská poslušnost

Svatý Benedikt ke konci své řehole tvrdí: „Dobro poslušnosti mají všichni bratři prokazovat nejen opatovi, ale ať jsou poslušni i sobě navzájem. Vědí přece, že cestou poslušnosti dojdou k Bohu.“⁵⁸ „V uctivosti mají předcházet jeden druhého; své tělesné a mravní slabosti ať snášejí s největší trpělivostí; překonávají se navzájem poslušností; nikdo nemá sledovat svůj vlastní prospěch, nýbrž spíše prospěch druhého.“⁵⁹ Svátý Bazil se ptá: „Jak je třeba poslouchat jeden druhého?“ A odpovídá: „Jako služebníci své pány, podle toho, co nařídil Pán: kdo chce být mezi vámi největší, ať je poslední ze všech a služebníkem všech (srov. Mt 10, 44), a potom dodává ještě důraznější slova: ‚Jako Syn člověka nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil‘ (Mk 10, 45), a jak říká apoštol: ‚Spíše si navzájem posluhujte láskou‘ (Gal 5, 13).“⁶⁰

Opravdové bratrství má svůj základ v uznání důstojnosti bratra nebo sestry a projevuje se v zájmu o druhého a o jeho potřeby, ve schopnosti radovat se z jeho darů a úspěchů a v připravenosti věnovat svůj čas naslouchání a učení se od druhého. To vyžaduje být vnitřně svobodný.

Není opravdu svobodný ten, kdo je přesvědčený, že jeho myšlenky a řešení jsou nejlepší; kdo se domnívá, že je schopný rozhodovat sám, bez jakéhokoli pomoci v poznání Boží vůle; kdo si myslí, že má vždy pravdu, a kdo nemá pochybnosti o tom, že se musí změnit ostatní; kdo myslí jen na svoje záležitosti a neví si potřeb druhých; kdo se domnívá, že poslušnost je zastaralou skutečností, nehodící se do moderního, více rozvinutého světa.

Svobodná je naopak osoba, která stále dbá na to, aby ve všech životních situacích – a především v osobách žijících v její blízkosti – přijímala zprostředkování Pánovy vůle, která zůstává tajemstvím: „To je ta svoboda, ke které nás osvobodil Kristus.“ (Gal 5, 1) Osvobodil nás k tomu, abychom byli schopni potkávat Boha na nesčetných cestách našeho každodenního života.

Kdo chce být první, ať je vaším otrokem (Mt 20, 27)

21. Navzdory tomu, že se dnes může zdát přijetí odpovědnosti vyplývající z autority zvlášť těžkým břemenem a že vyžaduje stát se pokorným služebníkem či služebnicí druhých, je

⁵⁷ Srov. *Vita consecrata*, č. 43.

⁵⁸ SV. BENEDIKT. *Řehole*, 71 [Vzájemná poslušnost], 1–2.

⁵⁹ SV. BENEDIKT. *Řehole*, 72 [Dobrá horlivost mnichů], 4–7.

⁶⁰ SV. BAZIL. *Kratší řehole*, 115. In: *PG* 31, 1161.

každopádně dobré připomenout přísná slova, jimiž se Pán Ježíš obrací na ty, kteří jsou v pokušení dát své autoritě světskou prestiž: „Kdo chce být mezi vámi první, ať je vaším otrokem. Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé. (Mt 20, 27-28)

Kdo vidí ve svém úřadu prostředek k tomu, aby sám vynikl nebo dosáhl uznání, nechal si sloužit nebo ovládat druhé, nachází se zcela zřetelně mimo evangelijního modelu autority. Zaslouží si připomenout slova, jimiž se svatý Bernard obrací na jednoho ze svých žáků, který se stal nástupcem Petrovým: „Všímej si, zda jsi pokročil na cestě ctnosti, moudrosti, poznání a dobroty. Jsi arogantnější, nebo pokornější? Laskavější, nebo pyšnější? Dobrotivější, nebo neústupný? Co jsi v sobě rozvinul: bázeň Boží, nebo tvrdošijnost?“⁶¹

Poslušnost není snadná ani za velmi příznivých podmínek. Ale je snazší, pokud zasvěcená osoba vidí, že autorita na sebe bere pokornou a horlivou službu bratrskému společenství a jeho poslání: autorita snažící se navzdory všem svým lidským omezením zpřítomňovat svým jednáním postoje a smýšlení Dobrého pastýře.

Svatá Klára napsala ve své závěti: „Prosím také tu sestru, která bude představenou, aby se snažila vynikat nad ostatní spíše ctnostmi a svatým životem než úřadem, tak aby sestry, získány jejím příkladem, poslouchaly ji spíše z lásky než pro úřad.“⁶²

Bratrský život jako poslání

22. Zasvěcené osoby se mají často pod vedením autority poměřovat s novým přikázáním, přikázáním obnovujícím všechno: „Milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás.“ (Jan 15, 12)

Milovat se navzájem tak, jak nás miluje Pán, znamená nehledět u bratří a sester jen na jejich výkon a poslouchat nikoli vlastní přání, ale Boha, který k nám promlouvá prostřednictvím osobní situace a potřeb svých bratří a sester. Je třeba mít na paměti, že čas věnovaný zlepšení bratrského života není ztraceným časem, protože, jak opakovaně zdůraznil blahé paměti papež Jan Pavel II., „veškerá plodnost řeholního života závisí na kvalitě bratrského života“.⁶³

Snaha o vytváření bratrského společenství není pouze přípravou na poslání, ale jeho integrální součástí, neboť „bratrské společenství jako takové již je apoštolátem“.⁶⁴ Být poslání jako komunita, která každodenně ve stálém hledání Boží vůle vytváří bratrské společenství, znamená potvrzovat, že v následování Ježíše Krista je možné novým a zlidšťujícím způsobem utvářet lidské soužití.

3. ČÁST

PLNIT POSLÁNÍ

„Jako Otec poslal mne, tak i já posílám vás“ (Jan 20, 21)

Plnit poslání celým svým bytím jako Ježíš, náš Pán

23. Pán Ježíš svým způsobem života nás vede k chápání toho, že *poslání* a *poslušnost* jsou v úzkém vztahu. Ježíš je v evangeliích vždy představován jako „poslaný od Otce, aby plnil jeho vůli“ (srov. Jan 5, 36-38; 6, 38-40; 7, 16-18); on vždy koná to, co je milé Otci. Lze říci, že celý Ježíšův život je posláním od Otce. On je posláním od Otce.

Jako Slovo dostalo poslání tím, že se vtělilo do naší lidské přirozenosti a zcela ji do sebe přijalo, tak i my spolupracujeme na Kristově poslání a dovoluujeme mu je v nás naplnit především tím, že jej přijímáme, dáváme prostor pro jeho přítomnost v nás a pro pokračování jeho života v dějinách, abychom tak dávali ostatním lidem možnost setkat se s ním.

S vědomím toho, že se Kristus svým životem a jednáním stal *amen* (srov. Zj 3, 14) a dokonalé *ano* (srov. 2 Kor 1, 20) vůči Otci a že říkat *ano* znamená prostě poslouchat, není možné rozmýšlet o poslání bez vztahu k poslušnosti. Žít poslání spočívá vždy na tom, že jsme poslání, a to pak zahrnuje vázanost jak k tomu, kdo posílá, tak k tomu, k čemu jsme poslání. Proto zůstává samotné

⁶¹ SV. BERNARD. *De consideratione [Zamyšlení]*, II, XI, 20. In: PL 182, 754D.

⁶² SV. KLÁRA. *Závět*, č. 61–62.

⁶³ JAN PAVEL II. *Promluva k účastníkům plenárního zasedání Kongregace pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života* (20. listopadu 1992). In: AAS LXXXV (1993), s. 905; srov. *Congregavit nos in unum Christi amor*, č. 54 a 71.

⁶⁴ *Congregavit nos in unum Christi amor*, č. 54.

poslání bez vztahu k poslušnosti stěží pochopitelné a existuje riziko jeho zúžení na něco, co se týká jen poslaného. Takto existuje vždy nebezpečí zredukování *poslání* na pouhé zaměstnání, které je vykonáváno pro seberealizaci, a proto i na vlastní pěst.

Poslání sloužit

24. Svatý Ignác píše ve svých *Duchovních cvičeních*, že Pán volá všechny, aby jim řekl: „Proto kdo chce jít se mnou, musí se se mnou namáhat, aby, jako mě následoval v námáhách, následoval mě také ve slávě.“⁶⁵ Poslání se musí potýkat, dnes jako dříve, s nemalými obtížemi, které je možné překonat jen milostí, pocházející od Pána, a s pokorným i odvážným vědomím, že jsme poslání od něho, pro něho a že právě proto můžeme počítat s jeho pomocí.

Díky poslušnosti máme jistotu, že sloužíme Pánu a že jsme ve svém jednání a utrpení „služebníci a služebnice Páně“. Tato jistota je zdrojem bezpodmínečného zaangažování, vytrvalé věrnosti, vnitřního pokoje, nezištné služby a vydávání toho nejlepšího, co je v nás. „Ten, kdo zachovává poslušnost, ví s jistotou, že plní své poslání a následuje Pána, protože netouží po splnění vlastní touhy a svých zájmů. Tak může jistě poznávat, že je veden Duchem svatým a že je i uprostřed velkých obtíží podpírán jeho silnou otcovskou rukou (srov. Sk 20, 22).“⁶⁶

Poslání naplňuje ten, komu nejde o plnou seberealizaci, ale kdo je na prvním místě veden touhou naplnit Boží vůli, hodnou našeho klanění. Taková touha je duší modlitby („přijď království tvé, buď vůle tvá“) a silou apoštolátu. Poslání si vyžaduje zapojení všech darů a všech lidských schopností, které přispívají ke spáse, když se vlévají do řeky Boží vůle, přenášející pomíjivé skutečnosti do oceánu věčnosti, kde Bůh jako bezměrné štěstí bude všechno ve všem (srov. 1 Kor 15, 28).

Autorita a poslání

25. To vše znamená, že je nutné ve věrnosti svému charismatu uznat důležitou úlohu autority pro naplnění poslání. Není to lehká úloha a není bez obtíží a nepochopení. V minulosti hrozilo spíše riziko zaměření autority převážně na vykonání úkolů spojené s nebezpečím zanedbávání osob; nyní spíše existuje riziko přílišných obav autority ze zranění osob anebo nebezpečí takového roztržitého kompetencí a odpovědnosti, že se oslabuje směřování k společnému cíli a že autorita často ztrácí svůj význam.

Autorita není odpovědná jenom za povzbuzování komunity, ale má také úkol – s respektováním různosti úloh a podle vlastních norem institutu – koordinovat pro vykonávání poslání schopnosti a odbornost jednotlivých členů komunity. Autorita sice nemůže (a nemá) dělat všechno, ale na ní nakonec spočívá odpovědnost za všechno.⁶⁷

Současná doba klade před autoritu mnohé výzvy pro koordinaci sil pro naplnění poslání. Chceme tu uvést alespoň některé důležité prvky služby autority:

a) Autorita povzbuzuje k převzetí odpovědnosti a respektuje přejatou odpovědnost

Někteří mohou pociťovat obavy z převzetí odpovědnosti. Je proto potřebné, aby autorita povzbuzovala u svých spolupracovníků odvahu tváří v tvář těžkostem překonávat strach a pokušení k rezignaci.

Ať pečuje nejen o sdílení informací, ale i o sdílení odpovědnosti, a přitom ať respektuje spravedlivou autonomii jednotlivců. To vyžaduje od autority trpělivou snahu o koordinaci a od zasvěcených osob jejich upřímnou otevřenost ke spolupráci.

Autorita tu musí „být“, když je třeba povzbuzovat ve členech komunity smysl pro sounáležitost, ovšem jak bez infantilní závislosti, tak bez soběstačné nezávislosti. Všechny tyto dobré věci jsou plodem vnitřní svobody, umožňující každému pracovat a spolupracovat, zastoupit druhého i nechat se zastoupit, být hlavní osobou či stát v pozadí a tam dávat svůj vklad.

Osoba vykonávající službu autority ať se chrání upadnout do pokušení soběstačnosti, do přesvědčení, že všechno záleží na ní a že není tak důležité a užitečné klást důraz na harmonickou spoluúčasť komunity; vždyť je lepší udělat jeden krok společně než dva (nebo více) sám.

b) Autorita povzbuzuje k přijetí rozdílnosti v duchu „communio“

⁶⁵ Sv. IGNÁC Z LOYOLY. *Duchovní cvičení*, 95, 4–5.

⁶⁶ *Vita consecrata*, č. 92.

⁶⁷ Srov. *Vita consecrata*, č. 43.

Rychlé kulturní změny nejsou jen zdrojem strukturálních změn majících svůj odraz v aktivitách a poslání, ale mohou způsobit také napětí v komunitě, když různost kulturní a duchovní formace vede k rozdílnému hodnocení znamení doby, a tedy i k návrhům různých se plánů, ne vždy sladitelných. Tyto situace mohou nyní nastávat častěji než dříve, protože roste počet komunit skládajících se z osob různých národností nebo kultur a protože se výrazněji projevují i generační rozdíly. Autorita má sloužit v duchu *communio* i v takto smíšených komunitách a napomáhat tomu, aby bylo ve světě vyznačujícím se tolika rozděleními vydáváno svědectví, že je možné žít společně a vzájemně se mít rádi navzdory rozdílům. Přitom se má držet některých jak teoretických, tak praktických zásad:

- upozorňovat, že v duchu evangelia se nikdy názorové konflikty nemají přerůst v osobní konflikty;
- připomínat, že pluralita pohledů přispívá k prohloubení zkoumání otázky;
- podporovat komunikaci takovým způsobem, aby svobodná výměna myšlenek přispěla k vyjasnění názorů a ocenění pozitivního přispění všech zúčastněných;
- napomáhat kvůli vzájemnému porozumění o vysvobození z egocentrismu a etnocentrismu, které směřují ke svalování viny na druhého;
- vést k pochopení toho, že ideálem není komunita bez konfliktů, ale komunita schopná postavit se čelem k vnitřním napětím, aby je mohla překonat tím, že hledá řešení neopomíjející žádnou z hodnot, které je třeba vzít v úvahu.

c) *Udržuje rovnováhu mezi různými aspekty zasvěceného života*

Různé aspekty zasvěceného života se mohou dostat do vzájemného napětí. Autorita má dbát o to, aby byla zachována ucelenost života a bylo co nejvíce dosaženo rovnováhy mezi časem určeným pro modlitbu a práci, pro komunitní a individuální záležitosti, pro plnění poslání a odpočinek, pro starost o společný život a o záležitosti světa a církve, pro osobní formaci a komunitní formaci.⁶⁸

Jednou z nejobtížnějších záležitostí je hledání rovnováhy mezi komunitou a posláním, mezi životem *ad intra* a *ad extra*.⁶⁹ Vzhledem k tomu, že naléhavé vnější záležitosti obvykle vedou k zanedbávání věcí týkajících se komunity a že dnes stále častěji musíme působit jako jednotlivci, je třeba respektovat nezbytné zásady, které zajišťují jak ducha bratrství v apoštolském společenství, tak apoštolskou citlivost v bratrském životě.

Je důležité, aby autorita garantovala tyto zásady a připomínala všem, že kdykoli vykonává člen komunity nějaké poslání nebo nějakou apoštolskou službu, a to i sám, dělá to vždy *jménem institutu nebo komunity*; ba co víc, dělá to *díky komunitě*. Často totiž může konat určité poslání jen díky tomu, že mu jiný člen komunity věnoval svůj čas nebo mu poradil nebo jej motivoval. Často ten, kdo zůstává v komunitě, nahrazuje v určitých domácích pracích toho, kdo působí venku, modlí se za něj a podporuje ho svou věrností.

Je proto nezbytné, aby apoštol za to byl nejen *hluboce vděčný*, ale aby veškerým svým působením zůstával *úzce spojený se svou komunitou*; nemá si nic ze svého působení přivlastňovat, ale snažit se ze všech sil o společnou cestu, počkat – pokud je třeba – na toho, kdo je pomalejší, a přitom oceňovat přispění každého a co nejvíce sdílet své radosti i těžkosti, aby všichni brali apoštolát druhých za vlastní bez závisti a žárlivosti. Ať si je přitom vědom toho, že to, co on dá komunitě, se nikdy nevyrovná tomu, co od ní dostal a stále dostává.

d) *Má milosrdné srdce*

Svatý František z Assisi v naléhavém dopise psaném ministrovi/představenému ohledně eventuálních slabostí jeho bratří poradil toto: „A podle toho chci poznat, že miluješ Pána a mne, jeho služebníka i tvého, když budeš takhle jednat: totiž aby nebyl ani jeden bratr na světě, i kdyby třeba nejtěžšího hříchu se dopustil, který by ti přišel na oči a musel pak odejít bez tvého slitování, pokud slitování hledá; a kdyby milosrdenství nehledal, zeptej se ho sám, zda nechce milosrdenství. A i kdyby ti pak ještě tisíckrát přišel na oči, měj ho rád víc než mne, abys ho přivedl k Pánu. A s takovými měj vždy slitování.“⁷⁰

Autorita má rozvíjet pedagogické působení cestou odpuštění a milosrdenství, a být tak nástrojem Boží lásky, která hříšníka přijímá a napravuje a vždy dává bratrovi či sestře, kteří zbloudili a upadli

⁶⁸ Srov. *Congregavit nos in unum Christi amor*, č. 50.

⁶⁹ Srov. *Congregavit nos in unum Christi amor*, č. 59.

⁷⁰ SV. FRANTIŠEK Z ASSISI. *List ministrovi menších bratří*, č. 7–10.

do hříchu, novou příležitost ke konání dobra. Ať si je především vědoma toho, že člověk bez naděje na odpuštění stěží znovu nastoupí na dobrou cestu, ale bude nevyhnutelně směřovat k tomu, aby ke zlu a pádu přidával další a další. Milosrdenství mu naopak otevře perspektivu milosrdenství, a že Bůh je s to najít dobré východisko i ze situace hříchu.⁷¹ Tím se mají představení zasadit o to, aby se celá komunita naučila umění milosrdenství.

e) *Má smysl pro spravedlnost*

Ačkoli je třeba označit způsob odpuštění hřešícímu bratrovi doporučený svatým Františkem z Assisi za všeobecné pravidlo, je třeba zároveň uznat, že se u některých členů komunit zasvěcených osob může vyskytovat jednání, které závažně škodí bližnímu a které s sebou nese odpovědnost za osoby stojící mimo komunitu nebo mimo instituci, k níž provinilec náleží. I když je třeba se snažit o pochopení vůči proviněním jednotlivých osob, je také mít jasný smysl pro odpovědnost a mít lásku vůči těm, kdo jsou případně poškozeni nesprávným jednáním zasvěcené osoby.

Ten, kdo udělal chybu, musí vědět, že nese osobní odpovědnost za své činy. Pochopení ke spolubratru nemůže vyloučit spravedlnost, především vůči bezbranným osobám a obětem zneužívání. Součástí cesty milosrdenství je také požadavek uznat spáchané zlo a vzít na sebe odpovědnost za ně a za jeho důsledky, podobně jako pro Izraele, který se vzdálil Pánu, bylo přijetí důsledků spáchaného zla (v tomto případě zkušenosti vyhnanství) prvním způsobem návratu na cestu obrácení a hlubšího objevení vztahu k Bohu.

f) *Podporovat spolupráci s laiky*

Rostoucí míra spolupráce s laiky na dílech a aktivitách řízených zasvěcenými osobami klade před komunity i autority nové otázky vyžadující nové odpovědi. „Účast laiků často způsobí, že se více prohloubí a odkryjí některé netušené a plodné aspekty charismatu“, přičemž laici jsou pozváni poskytnout „řeholním rodinám specifický přínos svého svědectví ve světě a své jedinečné služby.“⁷²

Je vhodné připomenout, že pro dosažení cíle vzájemné spolupráce mezi řeholníky a laiky „to vyžaduje však takové řeholní komunity, které mají jasnou, vnitřně přijatou a živou charismatickou identitu, to znamená: které jsou schopny je také druhým sdělit a s druhými sdílet. Měly by to být takové řeholní komunity, které hluboce žijí svou spiritualitu a vyzařují radost ze svého povolání, aby tak mohla dále dávat téhož Ducha a stejnou evangelizující sílu. Mají to být takové řeholní komunity, které umí motivovat laiky a povzbudit je k tomu, aby přijali charisma institutu ve shodě se svým světským charakterem [*indoles saecularis*] a přiměřeně svému odlišnému životnímu stylu. Takové komunity pozvou laiky, aby objevili nové formy, jak uskutečnit totéž charisma a totéž povolání. Tak se může stát řeholní komunita centrem, které vyzařuje duchovní sílu a bratrskost, a ta zase vytváří bratrskost. Může se stát místem církevní *communio* a spolupráce, kde různé příspěvky přispívají k budování Kristova těla, to je církve.“⁷³

Je také nutné jasné vymezení kompetence a odpovědnosti jak laiků, tak řeholníků, tak společných grémií (správní rady apod.). V tom všem má představený komunity zasvěcených osob nezastupitelnou úlohu.

Poslušnost vůči neshodným rozhodnutím

26. Při konkrétní realizaci poslání může být někdy velmi neshodné poslechnout určité příkazy, protože na způsob apoštolské nebo diakonické činnosti mohou být různé pohledy. Vůči některým neshodným příkazům, zvláště pokud vypadají absurdně, se tu může objevit nebezpečná nedůvěra, ba dokonce odmítnutí: Má vůbec smysl pokračovat? Nemohu své úmysly lépe realizovat jiným způsobem? Proč se vyčerpávat v neúčinných kontroverzích?

Již svatý Benedikt zaujímá stanovisko k tomu, když se uloží „něco těžkého nebo nemožného“, a také svatý František z Assisi bere v úvahu, že „podřízený vidí něco lepšího a užitečnějšího pro svou duši než prelát [představený]“. Otec mnišství odpovídá tím, že prosí o svobodný, otevřený, pokorný a důvěryplný dialog mezi mnichem a opatem; na konci dialogu, jestli představený nadále trvá na svém příkazu, mnich „z lásky a v důvěře v pomoc Boží ať uposlechne“.⁷⁴ Světec z Assisi

⁷¹ Srov. JAN PAVEL II. *Encyklika Dives in misericordia* (30. listopadu 1980), č. 6.

⁷² *Vita consecrata*, č. 55; srov. *Ripartire da Cristo*, č. 31.

⁷³ *Congregavit nos in unum Christi amor*, č. 70.

⁷⁴ SV. BENEDIKT. *Řehole*, 68 [Příliš náročné úkoly], 1–5.

zve k životu „poslušnosti plné lásky“, v níž bratr dobrovolně obětuje své vidění a vykoná příkaz představeného, protože takto „se líbí Bohu a bližnímu je ke spáse“,⁷⁵ a vidí „dokonalou poslušnost“ v tom, když řeholník – přestože nemůže poslechnout příkaz, který je „proti jeho svědomí“ – ať neodchází od představeného a komunity, ale naopak je kvůli tomu ochoten snášet i příkoří. „Neboť“ – jak podotýká svatý František – „kdo spíše snese pronásledování, než by odešel od svých bratří, ten zůstává v pravé a dokonalé poslušnosti, protože dává život za své přátele.“⁷⁶ Tak se nám znovu připomíná, že láska a *communio* představují nejvyšší hodnoty, jimž je podřízeno jak vykonávání autority, tak poslušnosti.

Je třeba uznat, že na jedné straně je dobré určité připoutání k osobním názorům a osobnímu přesvědčení, výsledku úvah nebo dlouhé zkušenosti, a je také dobré umět je obhájit a předložit v upřímném a konstruktivním dialogu, vždy však se zřetelem na Boží království. Na druhé straně nelze opomenout, že naším vzorem je vždy Ježíš z Nazareta, který dokonce uprostřed utrpení prosil Boha o to, aby dokázal naplnit Otcovu vůli, a necouvl před křížem a smrtí (srov. Žid 5, 7-9).

Když se požaduje vzdání se vlastních pohledů nebo plánů, může zasvěcená osoba zakoušet zklamání a odpor vůči autoritě nebo uvnitř snažně žádat „s naléhavým voláním a se slzami“ (Žid 5, 7), aby byl odňat tento hořký kalich. Ale je to také chvíle na prohloubení důvěry k Bohu, aby se stala jeho vůle, a aby tak bylo dál možné celou svou bytostí se aktivně podílet na Kristově poslání „za život světa“ (Jan 6, 51).

Právě tehdy, kdy se říká tak nesnadné „ano“, je možné plně porozumět smyslu poslušnosti jako nejvyššímu úkonu svobody vyjádřené úplným a důvěrným odevzdáním se Kristu, Synu dobrovolně poslušnému Otcovi; je možné porozumět smyslu poslání jako poslušné oběti sebe sama, neboť na takovou poslušnost se vylévá Boží požehnání: „Zahrnu tě požehnáním ... budou požehnány všechny národy země za to, že jsi mě poslechl.“ (Gn 22, 17. 18) Zasvěcená osoba, která prokazuje poslušnost, ví, že v tomto požehnání najde všechno, čeho se vzdala svým zřeknutím; v tomto požehnání je také skryto plné uskutečnění její lidskosti (srov. Jan 12, 25).

Poslušnost a výhrady ve svědomí

27. Může tu vyvstat otázka: mohou nastat situace, ve kterých se zdá, že osobní svědomí nedovoluje řídit se pokyny autority? Může opravdu dojít k tomu, že zasvěcená osoba musí vůči normě nebo představenému prohlásit: „Více je třeba poslouchat Boha než lidi“ (Sk 5, 29)? Je to případ *výhrady ve svědomí*, o níž mluvil již Pavel VI.⁷⁷ a kterou je třeba správně chápat.

Jako je pravda, že svědomí je místem, kde zaznívá Boží hlas, říkající jak máme jednat, tak je pravda, že je třeba se učit naslouchat tomuto hlasu s velkou obezřetností, abychom jej dokázali rozeznat a odlišit od jiných hlasů. Je špatné zaměňovat tento hlas s těmi, co vycházejí ze subjektivismu ignorujícího nebo ponechávajícího stranou neopominutelná a závazná kritéria pro formaci úsudku svědomí: „zdrojem *správných* úsudků svědomí je ve skutečnosti ‚srdce‘, které se obrátilo k Pánu a lásce vůči dobru“⁷⁸ a „svoboda svědomí není osvobozením ‚od pravdy‘, ale vždy je pouze ‚v pravdě‘“.⁷⁹

Zasvěcená osoba má proto dlouho zvažovat, než dojde k závěru, že Boží vůli vyjadřuje nikoli příkaz, který byl dán, ale to, co nachází ve svém nitru. Má přitom mít na paměti, že vždy musí brát v potaz zákon zprostředkování, a chránit se přijímat závazná rozhodnutí bez srovnávání s pohledem druhých a bez přezkoumání jejich shody s pravdou. Je neoddiskutovatelné, že je důležité hledat a plnit Boží vůli, ale rovněž tak platí, že se zasvěcená osoba zavázala slibem k přijímání této svaté vůle cestou zprostředkování. Tvrdit, že pro ni platí jen Boží vůle, ne zprostředkování, a proto je odmítat anebo je akceptovat jen tehdy, když jí vyhovuje, může vést ke ztrátě významu jejího slibu a zbavovat její život jednoho z jeho bytostných rysů.

A proto „kromě případu rozkazu, který by byl zjevně v rozporu s Božími zákony nebo se stanovami řeholního institutu nebo který by přivodil velké a jisté zlo – tehdy totiž není povinnost poslouchat – se rozhodnutí představeného týkají oblasti, kde se může hodnocení lepšího dobra lišit

⁷⁵ Sv. FRANTIŠEK Z ASSISI. *Napomenutí III*, 5–6.

⁷⁶ Sv. FRANTIŠEK Z ASSISI. *Napomenutí III*, 9.

⁷⁷ Srov. *Evangelica testificatio*, č. 28–29.

⁷⁸ JAN PAVEL II. *Encyklika Veritatis splendor* (6. srpna 1993), č. 64.

⁷⁹ *Veritatis splendor*, č. 64.

podle různých hledisek. Uzavírat z toho, že nějaký rozkaz se zdá objektivně méně dobrý, a že je proto nezákonný a že odporuje svědomí, by znamenalo neuznávat v nedostatku smyslu pro realitu, že v lidském dění je mnoho nejasného a nejednoznačného. Mimoto působí odmítnutí poslušnosti často velkou škodu společnému dobru. Proto nebude řeholník snadno tvrdit, že tu je rozpor mezi jeho svědomím a názorem představeného. Ostatně takovýto výjimečný případ způsobí někdy opravdové duševní utrpení, jak tomu bylo i u samotného Krista, který se „utrpením naučil poslušnosti“ (Žid 5, 8).⁸⁰

Těžkosti autority

28. Ale i nositel autority může upadnout do zklamání a znechucení: z důvodu odporu některých jednotlivců či komunit nebo z důvodu problémů, které se zdají být neřešitelné, může vzniknout pokušení vzdát to a považovat všechno úsilí zaměřené na zlepšení situace za marné. Zároveň hrozí nebezpečí upadnutí do *rutiny*, souhlas s prostřednostmi, vyhýbání se zasahování, nedostatek odvahy poukazovat na opravdové cíle zasvěceného života a nebezpečí ztráty první lásky i touhy vydávat o ní svědectví.

Když se vykonávání autority stává obtížným břemenem, je dobré uvědomit si, že Pán Ježíš pohlíží na úkol představeného jako na prokazování lásky jemu samotnému („Šimone, synu Janův, miluješ mě?“ Jan 21, 16) a že může být slyšet osvobozující znovu slyšet slova svatého Pavla: „V naději se radujte, v soužení buďte trpěliví, v modlitbě vytrvalí. S věřícími se podílejte na jejich životních potřebách.“ (Řím 12, 12-13)

Tiché vnitřní úsilí doprovázející věrnost svému poslání, často poznačené osamělostí a nepochopením těch, kterým se slouží, se stává cestou osobního posvěcení a prostředkem spásy pro ty, kteří působí toto utrpení.

Poslušní až do konce

29. Pokud je celý život věřícího člověka hledáním Boha, každý den jeho života se stává trvalou školou, kde se člověk učí umění naslouchat Božímu hlasu, aby konal jeho vůli. Je to učení, které vyžaduje námahu, nejednou i zápas mezi „já“, které chce být pánem samo sobě a svému životu, a Bohem, který je „Pánem“ celých dějin. Je to škola, v níž se učíme natolik důvěřovat Bohu a jeho otcovské lásce, abychom byli schopni dát důvěru také lidem, jeho dětem a svým bratřím a sestrám. Tím roste jistota, že nás Otec nikdy neopustí, a to ani ve chvílích, kdy je třeba vložit starost o svůj život do rukou bratří a sester, v kterých je třeba rozpoznat znamení jeho přítomnosti a zprostředkování jeho vůle.

Náš příchod na svět byl úkonem poslušnosti, byť neuvědomělé, jímž jsme přijali dobrou Vůli, která chtěla víc naše bytí než nebytí. Zakončíme naši pouť jiným úkonem poslušnosti, který má být z naší vlastní vůle co nejvíc vědomý a svobodný, především však má být výrazem našeho odevzdání dobrému Otci, až nás definitivně zavolá k sobě, do království nekonečného jasu, kde skončí naše hledání a kde na něj naše oči budou hledět v nekonečném dni Páně. Tehdy budeme úplně poslušní a naplnění, protože vyřkneme neodvolatelné „ano“ té Lásce, která nás stvořila k tomu, abychom byli šťastní s ní a v ní.

Modlitba představeného

30. „Ó dobrý pastýři, Ježíši Kriste, pastýři dobrý, pastýři laskavý, pastýři milý, k tobě povznáší svůj hlas pastýř chudý a ubohý, pastýř slabý, nezkušený a neužitečný, ale přesto všechno pastýř tvých ovcí.

Nauč mě, svého služebníka, Pane, nauč mě svým svatým Duchem, o to tě prosím, jak mám sloužit svým bratřím a sestrám a strávit se pro ně. Dej mi, ó Pane, svou nevýslovnou milostí, abych uměl snášet s trpělivostí jejich slabosti, sdílet s nimi jejich utrpení s opravdovou dobrotou a pomáhat jim s moudrostí. Ať se ve škole tvého Ducha naučím těšit smutné, povzbuzovat malomyslné, pozvedat ty, co padli, být slabý se slabými, rozhořčovat se s těmi, kdo snášejí pohoršení, být všem vším, aby všichni došli spásy. Vlož mi do úst opravdu dobrá a milá slova, aby byli posilováni ve víře, naději a lásce, v čistotě a pokoře, v trpělivosti a poslušnosti, v horlivosti a ve vydanosti srdce.

---

⁸⁰ *Evangelica testificatio*, č. 28.

Svěřuji je do tvých svatých rukou a do tvé bdělé prozřetelnosti, aby je nikdo nevyrvál z tvé ruky ani z ruky tvého služebníka, kterému jsi je svěřil, ale aby mohli s radostí vytrvat ve svatém předsevzetí a svou vytrvalostí obdrželi s tvou pomocí život věčný, ó náš nejdobrotivější Pane, který žiješ a kraluješ na věky věků. Amen.“⁸¹

Modlitba k Panně Marii

31. Ó dobrotivá a svatá Panno Maria, ty ses na základě andělského zvěstování svou poslušností, spojenou s vírou i otázkou, dala Kristu. V Káně jsi ukázala díky svému vnímavému srdci, jak jednat s odpovědností. Nečekala jsi pasivně na zásah svého Syna, ale předešla jsi jej tím, žeš mu sdělila, kde nastala nouze, a s diskrétní autoritou jsi podjala iniciativu a poslala jsi k němu služebníky.

U nohou kříže tě poslušnost učinila Matkou církve a všech věřících a ve večeřadle v tobě každý učedník rozpoznal jemnou autoritu lásky a služby.

Pomoc nám pochopit, že každá pravá autorita v církvi a v zasvěceném životě má svůj základ v otevřenosti vůči Boží vůli a že se každý stane pro druhé autoritou jen svým životem v poslušnosti Bohu.

Ó matko laskavá a vlídná, „ty, která jsi plnila vůli Otce, horlivá v poslušnosti,“⁸² pomoz, abychom ve svém životě byli pozorní v naslouchání Slovu, ve světle a síle Ducha svatého věrní v následování Ježíše, Pána a Služebníka, radostní v bratrském společenství, velkomyslní v poslání, starostliví ve službě ubohým a vytrvalí v očekávání dne, kdy poslušnost víry přejde do svátku lásky bez konce.

Svatý Otec schválil dne 5. května 2008 tuto instrukci Kongregace pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života a přikázal ji zveřejnit.

V Římě dne 11. května 2008, o slavnosti Seslání Ducha svatého.

Franc kard. Rodé
prefekt

+ Gianfranco A. Gardin, OFM Conv.
sekretář

---

⁸¹ AËLRED Z RIEVAULX. *Oratio pastoralis [Modlitba pastýře]*, 1. 7. 10. In: *CC CM sv. I*, 757–763.

⁸² *Vita consecrata*, č. 82.